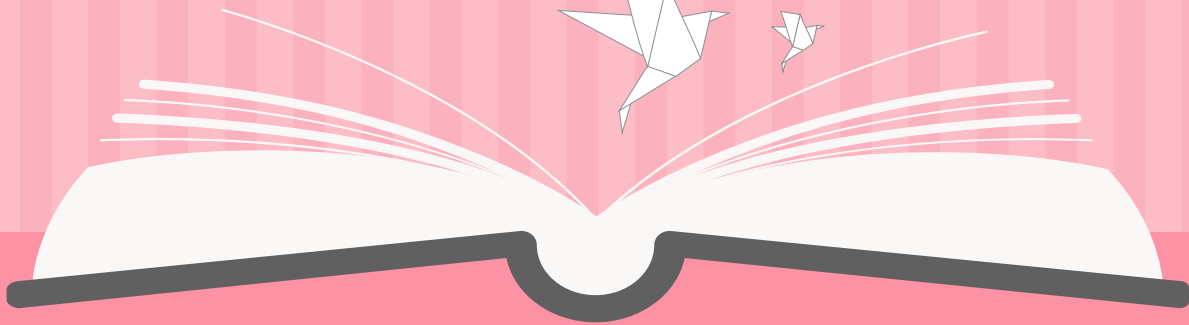

UPRAVLJANJE RAZREDOM I DISCIPLINA

V Vizek Vidović, V. Vlahović – Štetić,
Majda Rijavec, Dubravka Miljković
(2003). *Psihologija obrazovanja*, IEP-
VERN', Zagreb
274.-317.strana

Upravljanje razredom odnosi se na ponašanja učitelja i faktore organizacije u razredu koji dovode do stvaranja pozitivne okoline za učenje.

Pojam **disciplina** odnosi se na ponašanja učitelja koja predstavljaju reakciju na učenička ponašanja koja ometaju rad, sigurnost i proces učenja.

Svaki razred je socijalna grupa s vlastitim normama, atmosferom, očekivanjima, kako od učitelja, tako i od učenika

Učitelj je RUKOVODILAC RAZREDA i trebalo bi da preduzme sve što je u njegovoj moći da razred funkcioniše kao visoko kohezivna grupa

Koje su odlike odeljenja kao visoko kohezivne grupe?

Učitelj može podsticati kohezivnost na nekoliko načina:

- Daje učenicima zadatke koji zahtevaju saradnju
- Smanjuje takmičenje na najmanju moguću meru
- Podstiče prosocijalno ponašanje (ponašanje usmereno ka dobrobiti drugih)
- Pomaže učenicima da se identifikuju sa razredom kao sa grupom
- Izbegava favorizovanje nekih učenika, ne svaljuje krivicu uvek na iste učenike (žrtveni jarci)

Kada razred postane grupa koja ima svog vođu, učitelj mora da saraduje sa njim ne ugrožavajući njegova status pred grupom

Stilovi rukovođenja grupom

1 Autoritarni vođa

Postavlja čvrsta pravila i standarde, ali ne želi da se raspravlja s članovima grupe niti da pregovara o razlozima za uspostavljanje takvih pravila

2 Demokratski vođa

Pomaže pri uspostavljanju pravila unutar grupe tako da uključuje grupu u postavljanje pravila i spreman je s članovima grupe da raspravlja i predovara o razlozima za uspostavljanje takvih pravila

3 Laissez faire vođa

Ne uspostavlja niti održava grupna pravila

VASPITNI STIL RODITELJA, prema Baumrindovoj delimo na:

1. AUTORITATNI

Ovakvi roditelji naglašavaju konformizam i poslušnost, a njihova deca su prilično nesigurna i zaokupljena time kako da ugone drugima.

3. PERMISIVNI

Previše popustljivi, ne pozivaju decu ni na kakvu odgovornost, ne bave se decom.

2. AUTORITATIVNI

Omogućavaju deci slobodu, inicijativu, ali pozivaju decu na odgovornost. Daju objašnjenja za postavljena pravila. Deca ovakvih roditelja su samostalnija, samopouzfanija i sa dobrom slikom o sebi samima. Kasnije su u školi bila uspešnija i socijalno odgovornija

1. Strukturne karakteristike razreda

1. **VELIČINA RAZREDA** – prednosti rada u manjim grupama (podučavanje se može prilagoditi specifičnim potrebama učenika u grupi, učitelj može nadgledati rad učenika i pružati im pravovremeno povratnu informaciju, povučeni učenici i oni kojima slabije ide neko gradivo osećaće se slobodnije da pitaju pred manjom grupom, učenici će više raditi ako ih stalno nadgledamo, radeći u manjoj grupi učenici će osećati veću odgovornost za zadatak)

2. **HETEROGENOST UČENIKA U RAZREDU** – lakše je raditi sa učenicima koji su približnih sposobnosti. Sledeći su načini kako se učitelji bore sa heterogenošću učenika: - posebnu pažnju i pomoć poklanjali su slabijim učenicima, deljenje učenika u grupe i za svaku grupu pripremili posebne zadatke, organizovanje pomoći boljih učenika onim slabijima, često nadgledanje učenika

3. **KARAKTERISTIKE FIZIČKOG PROSTORA SAMOG RAZREDA** – učionica je često premala, prostor između klupa preuzak, učenici nemaju gde da odlože stvari... Učitelji moraju da vode računa na koji način će urediti prostor tako da on bude maksimalno funkcionalan. Treba pripaziti o sledeća 3 faktora:

- Vidljivost
- Dostupnost
- Distraktibilnost (stvari koje ometaju pažnju moraju biti svedene na najmanju moguću meru)

Raspored sedenja u razredu

KLUPE U REDOVIMA

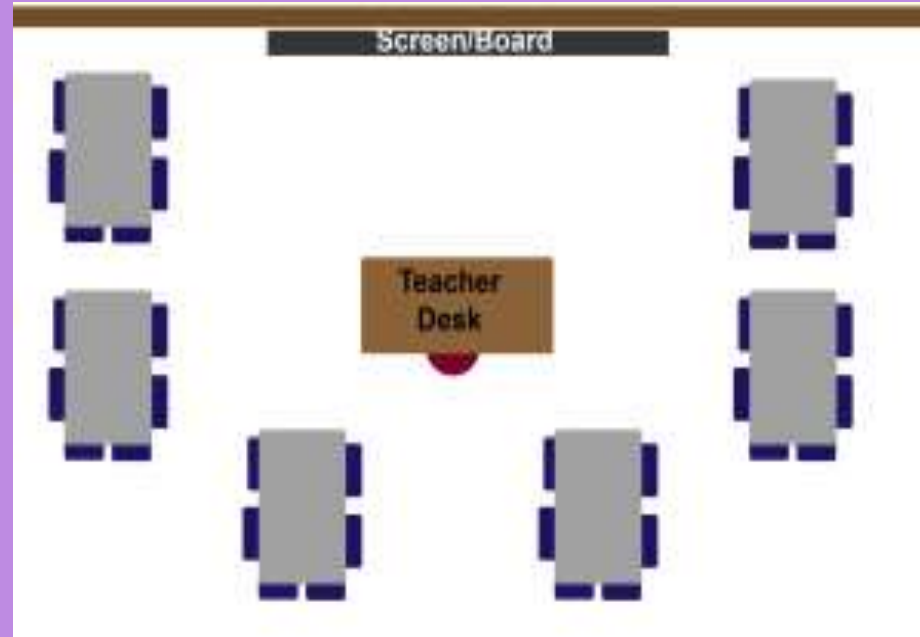
Prednosti?
Nedostaci?

KLUPE U POLUKRUG

Prednosti?
Nedostaci?

Raspored sedenja u razredu

SKUPINE OD PO NEKOLIKO KLUPA

Prednosti?
Nedostaci?

2. POČETAK ŠKOLSKE GODINE

Ponašanje učitelja prvog dana školske godine je od izuzetnog značaja za održavanje discipline tokom čitave školske godine

Kada su upoređivani učitelji koji dobro upravljaju svojim razredom sa onima koji to ne čine tako dobro, pokazalo se da su uspešni učitelji prvog dana u većoj meri sprovodili određene aktivnosti

- U početku rade s razredom kao sa grupom, ne posvećuju se previše nijednom detetu ponaosob, ne dozvoljavaju da ih ometaju roditelji ili pojedinačni učenici
- Prve aktivnosti s učenicima su obično vrlo jednostavne i zabavne. Materijali za prvu lekciju su DOBRO pripremljeni, jasno precizirani i različiti. Pauze između pojedinih aktivnosti su vrlo kratke.
- Veliki deo prvog dana bi bilo dobro posvetiti razrednim pravilima i raspravi o njima. Najbolje je podstaći učenike da sami daju predloge pravila. Potrošiti onoliko vremena koliko je potrebno da ih shvate svi učenici. Stalno ih podsećati na ta pravila
- Poučavanje učenika specifičnim postupcima koji pridonose disciplini (pr. Kako postupati kada želimo tići do Wca, kako napustiti učionicu na kraju časa...)
- Kada se jednom uspostave pravila, stalno ih nadgledamo, kada ih neko krši odmah reagujemo, bez izuzetaka

овако се понашамо

НЕ ПРЕКИДАМО
ТУЊИ РАЗГОВОР

СЛУШАМО ДРУГЕ
КАД ГОВОРЕ

ДРУГОВИМА
ПОМАЖЕМО У
РАДУ

СЛУШАМО
УЧИТЕЉИЦУ ДОК
ПРИЧА

НЕ ШАРАМО ПО
КАУПАМА И
ЛИДОВИМА

НЕСПОРАЗУМЕ
РЕШАВАМО
МИРНИМ ПУТЕМ

КАД ЖЕЛИМО
НЕШТО ДА КАЖЕМО
ПОДЛТНЕМО РУК

НЕ ПОДСМЕВАМО
СЕ ДРУГИМА

НЕ ТРЧИМО ПО
УЧИОНИЦИ И
ХОДНИКУ

НЕ ТУЖАКАМО СЕ

СМЕТЕ БАЦАМО У
КАНТУ

ПОШТУЈЕМО
ДОГОВОРЕНО

ПРАВИЛНО
СЕДИМО НА СВОМ
МЕСТУ

**ПРАВИЛА
ПОНАШАЊА
У ШКОЛИ**

Upitajte se pre početka školske godine

Kako postići čistoću u razredu?

Kako se učenici moraju ponašati kada su napolju?

Koja pravila poštovati za sigurnost dece na igralištu?

Šta će se raditi prvih nekoliko minuta svakoga dana?

Kako bi učenici trebalo da se ponašaju kada neko dođe u razred?

...

3. POSTUPCI I PRAVILA

POSTUPCI se odnose na svakodnevne rutinske učeničke aktivnosti (predavanje radova, rezanje olovaka, prelazak s jedne aktivnosti na drugu) dok PRAVILA govore o tome šta je prikladno ponašanje u razredu (npr. U školu ćemo dolaziti na vreme)

1. DEFINISANJE PRAVILA

- Usaglasiti pravila u razredu sa pravilima u školi
- Jasno navesti pravila
- Objasniti zašto je svako od pravila potrebno (uticanje na njihov moralni razvoj)
- Navesti pravila u pozitivnim terminima (Bolje je „Dolazićemo u školu na vreme“ nego „Nećemo kasniti u školu“) – zabrane stvaraju lošu atmosferu!
- Odabrati manji broj pravila (od 5 do 7)
- Uključiti učenike u proces donošenja pravila (podstiče se unutrašnja nasuprot spoljašnjoj kontroli ponašanja, podstiče se zajedništvo i moralni razvoj, pravila smatraju svojim)
- Učenje postupaka i pravila (primer iz knjige)
- Nadgledanje pravila i postupaka

Također, jasno recite:

Ovo je način da od mene dobijete što želite:

- pristojno zamolite
- pitajte
- podignite ruku
- govorite jasno
- recite mi što vam treba

Ovo kod mene ne uspijeva:

- plakanje
- kukanje
- prepiranje
- prijetnje
- svi to rade

prema Glasser, 1986.

4. VREME PROVEDENO U RADU

Kako povećati vreme provedeno u radu?

- 60% vremena se provede u učenju
- 11% nije održano zbog izleta, odsutnosti učitelja, školskih događaja...
- 17% vremena potrošeno je na aktivnosti koje nisu imale veze sa Učenjem: zakapnjivanje, informacije, podela materijala...
- 12% vremena učenici su potrošili na oštrenje olovaka, sanjarenje, zabavljanje...

AKO UČITELJ PRONALAZI RAZLOGE ZBOG KOJIH NE BI RADIO, ONDA NI UČENICI NEĆE UČENJE SHVATITI KAO NEŠTO VREDNO I OZBILJNO!

Školska nedisciplina

Vrste(Charles, 1992)

- Agresija (verbalna i neverbalna)
- Nepoštenje (prepisivanje i druge vrste varanja) pr. Iz knjige
- Prkos autoritetu
- Remećenje rada
- Neučestvovanje u radu

Kako uspostaviti disciplinu

- Disciplina najčešće zavisi od učitelja.
- Kada se problem pojavi treba ga rešiti tako što ćemo ga minimalizovati u prvom redu.
- Dobar princip je – načelo najmanje intervencije (Wolfgang 1995) – ne podizati nepotrebnu ili veliku paniku. Ne moralizirati, već to rešiti s najmanjim mogućim zahvatom

Preventivno delovanje

- Uspešan nastavnik ne reaguje kada se već problem desi, već reaguje pre toga.
- Ovo preventivno delovanje ogleda se u kontinuiranom osveščavanju učenika kada su u mirnoj, dobroj fazi.
- Nastavnik treba sam sebi osvestiti da je u razredu sve u redu, da proces nastave dobro teče.
- Treba takođe to reći i učenicima. Osvestiti ih da oni to upravo rade i kako je to zapravo moguće
- Npr. Nikola, vidiš kako nije teško pratiti nastavu, nema nekih problema ...je li tako?
- Dakle, ne treba čekati da se problem desi pa gasiti požare, nego afirmisati pozitivna ponašanja!
- Drugi princip jest da učitelj reagira na sitne suptilne male greške koje mogu izrasti u velika ometanja.
- Ako učitelj u tome uspe, tada će već u začetku zaustavljati učenike i tako uvek održavati situaciju mirnom.

„Kako umiriti učenike” primer iz knjige 295. strana

Šta kada se problem već desi?

Dobro je pokušati rešiti problem:

- Priznati postojanje problema i u tome postići slaganje
- Jasno definisati šta je problem s obe strane
- Koristiti diskusiju u za moguća rešenja u čemu svi učestvuju
- Diskusija o mogućim rešenjima
- Utvrditi detalje i napraviti plan rešavanja
- Nakon nekog vremena evaluacija

Model restitucije

- Proizlazi iz teorije izbora Glassera.
- Temeljna postavka je da sve ono što osećamo, mislimo i činimo jeste posledica naših unutrašnjih zbivanja. To je pod našom kontrolom i možemo izabrati.
- Koncept restitucije – način da se upravlja s učenicima a da se pri tome ne narušava njihovo samopoštovanje!
- Temelja pitanja:
 - Čiji je posao učenje?
 - Čiji je posao poučavanje?
 - Je li posao učitelja da tera decu na učenje?
 - Je li posao učitelja da tera djecu da poštuju pravila?

Prva ideja koju dete mora prihvatiti, a kako bi zaista bilo disciplinovano, jeste razlika između dobrog i lošeg ponašanja; zadatak učitelja je da ne dopusti da dete poistoveti dobrotu s mirnoćom i zločestost sa aktivnošću.

Marija Montessori